

Laki

luonnonmukaisesta tuotannosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan luonnonmukaiseen tuotantoon kaikissa luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa alkutuotannosta markkinoille saattamiseen.

2 §

Euroopan unionin lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan myös seuraavien luonnonmukaista tuotantoa ja luonnonmukaisten tuotteiden merkintöjä koskevien EU:n säädösten täytäntöönpanoon ja niiden nojalla annettujen säädösten valvontaan, siltä osin kuin niistä ei säädetä muun lain nojalla:

1) luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/848, jäljempänä *luomuaetus*;

2) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimita, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehuainelainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta (virallista valvontaa koskeva asetukset) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/625, jäljempänä *valvonta-asetus*.

Mitä tässä laissa säädetään EU:sta tai EU:n jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousaluetta ja siihen kuuluvia valtioita.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Luonnonmukaisesti tuotetun:

1) elintarvikkeen markkinavalvontaan sovelletaan elintarvikelakia (297/2021);

2) rehun markkinavalvontaan sovelletaan rehu lakia (1263/2020);

HE 193/2021 vp

MmVM 17/2021 vp

EV 218/2021 vp

- 3) alkoholijuoman ja väkiviinan markkinavalvontaan sovelletaan alkoholilakia (1102/2017);
- 4) siemenen markkinavalvontaan sovelletaan siemenlakia (600/2019); ja
- 5) taimiaineiston markkinavalvontaan sovelletaan taimiaineistolakia (1205/1994).

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *luonnonmukaisilla tuotteilla* maataloustuotteita, rehuja, elintarvikkeita, alkoholijuomia ja väkiviinaa, jotka saadaan niitä markkinoitaessa merkitä luomuasetuksen mukaisesti luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavin merkinnöin, sekä luomuasetuksen liitteessä 1 tarkoitettuja läheisesti maatalouteen liittyviä tuotteita;
- 2) *maataloustuotteilla* maataloudesta peräisin olevia tuotteita sekä vesiviljelytuotteita ja merileviä;
- 3) *toimijalla* luomuasetuksen 3 artiklan 13 kohdassa tarkoitettua toimijaa;
- 4) *toimijaryhmällä* luomuasetuksen 36 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua toimijaryhmää;
- 5) *elintarvikkeella* elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 2 artiklassa tarkoitettua määritelmää;
- 6) *rehulla* 5 kohdassa mainitun asetuksen 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua määritelmää;
- 7) *vesiviljelyllä* luomuasetuksen 3 artiklan 32 kohdassa tarkoitettua vesiviljelyä;
- 8) *alkoholijuomalla* alkoholilain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua alkoholijuomaa;
- 9) *väkiviinalla* alkoholilain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua väkiviinaa;
- 10) *sertifikaatilla* luomuasetuksen 35 artiklassa tarkoitettua sertifikaattia;
- 11) *tuonnilla* tuontia Suomeen EU:n ulkopuolelta;
- 12) *viennillä* vientiä Suomesta EU:n ulkopuolelle.

2 luku

Valvontaviranomaiset ja valvonta

5 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on tämän lain ja luonnonmukaisia tuotteita ja tuotantoa koskevan EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa valvonta-asetuksen 59—63 artiklassa jäsenvaltiolle osoitetuista tehtävistä valvonta-asetuksen 47 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden osalta. Maa- ja metsätalousministeriö nimeää rajatarkastusasemat, muut valvontapisteet ja lopulliset määräpaikat sekä keskeyttää tai peruuttaa nimeämisen.

6 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valtakunnallisesti luonnonmukaisen tuotannon sekä luonnonmukaisten tuotteiden ja niiden tuonnin ja viennin valvontaa.

Ruokavirasto valvoo:

- 1) luonnonmukaisten maataloustuotteiden pakkaamista, varastointia ja tukkukauppaa;

2) luonnonmukaisten elintarvikkeiden, rehujen ja enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien luonnonmukaisten alkoholijuomien valmistusta, valmistuttamista, varastointia ja tukkukauppaa;

3) luonnonmukaisen kylvösiemenen ja taimiaineiston pakkaamista, varastointia, tukkukauppaa ja markkinoille saattamista;

4) luomusasetuksen liitteessä 1 mainittujen läheisesti maatalouteen liittyvien muiden tuotteiden valmistusta, valmistuttamista, varastointia ja tukkukauppaa;

5) toimijaa, joka tuo tai vie maasta luonnonmukaisia tuotteita;

6) toimijoita, jotka myyvät suoraan loppukuluttajalle muita pakkaamattomia luonnonmukaisia tuotteita kuin rehua ja joita ei ole luomusasetuksen 35 artiklan 8 kohdan mukaisesti vapautettu sertifikaattivelvoitteesta;

7) toimijaryhmää;

8) luonnonalueita, jotka on 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään ilmoittanut muu kuin luonnonalueen omistaja tai haltija ja joilta jokamiehen oikeudella kerätään luonnonvaraisia kasvituotteita.

Ruokavirasto on 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuna lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomaisena, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ruokavirasto vastaa myös luomusasetuksen mukaisesta tietojenvaihdosta, tiedoksiannoista, kertomuksista sekä ilmoituksista muille Euroopan unionin jäsenvaltioille ja komissiolle.

Ruokavirasto tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen rajatarkastusasemien ja muiden valvontapisteiden sekä lopullisten määräpaikkojen nimeämisestä ja nimeämisen keskeyttämisestä tai peruuttamisesta silloin, kun kyse on kasvien lisäysaineiston, eläinperäisten rehujen, elävien eläinten ja eläinperäisten elintarvikkeiden tuonnista.

7 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo:

1) luonnonmukaisten maataloustuotteiden tuotantoa, luomusasetuksen liitteessä 1 tarkoitettujen läheisesti maatalouteen liittyvien muiden tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista vähittäismyynnissä;

2) luonnonalueita, jotka 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään on ilmoittanut luonnonalueen omistaja tai haltija; sekä

3) toimijan maataloustuotteiden tuotannon yhteydessä harjoittamaa luonnonmukaisten jalostamattomien maataloustuotteiden käsittelyä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii luomusasetuksessa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, jos kyse on liitteen II:

1) osan I kohdassa 1.7.2. tai kohdan 1.7.5 b alakohdassa tarkoitettuna siirtymävaiheen pidentämisestä tai lyhentämisestä;

2) osan I kohdassa 1.8.5.1. tarkoitettuna yksittäisestä luvasta käyttää tavanomaista lisäysainetta;

3) osan II kohdissa 1.3.4.3 ja 1.3.4.4. tarkoitettuna luvasta hankkia tiettyjä eläimiä;

4) osan II kohdassa 1.7.5 tarkoitettuna luvasta pitää nautakarjaa kytkettynä tilalla; ja

5) osan II kohdassa 1.7.8. tarkoitettuna luvasta tehdä tiettyjä toimenpiteitä eläimille.

8 §

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien luonnonmukaisten alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta, valmistuttamista, varastointia, markkinoille saattamista ja tukkukauppaa. Virasto valvoo 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetystä poiketen yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien luonnonmukaisten alkoholijuomien ja väkiviinan tuontia ja vientiä harjoittavia toimijoita.

9 §

Tulli

Tulli valvoo luonnonmukaisten tuotteiden tuontia. Tuonnista säädetään 2 §:n 1 momentissa tarkoitetussa lainsäädännössä.

Tulli päättää valvonta-asetuksen 138 artiklan mukaisesta luonnonmukaista tuotantoa koskevien viittausten poistamisesta tuotavien luonnonmukaisten tuotteiden pakkausmerkinnöistä ja saateasiakirjoista, jos tuotteet eivät täytä tässä laissa tai 2 §:ssä tarkoitetussa EU:n lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Ruokavirasto avustaa Tullia suorittamalla tuonnin yhteydessä kasvien lisäysaineiston, eläinperäisten rehujen, elävien eläinten ja eläinperäisten elintarvikkeiden näytteenotot ja tutkimukset.

Tulli tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen muiden kuin 6 §:n 4 momentissa tarkoitettujen luonnonmukaisten tuotteiden osalta rajatarkastusasemien ja muiden valvontapisteen sekä lopullisten määräraikkojen nimeämisestä ja nimeämisen keskeyttämisestä tai peruuttamisesta.

10 §

Tarkastuksista sopiminen

Jos toimija kuuluu 6, 7 ja 8 §:ssä mainitun valvontaviranomaisen valvontaan voivat valvontaviranomainen ja Tulli keskenään sopia, että yhden viranomaisen tarkastaja voi tarkastaa toiminnan tai tuotteen myös toisen tai useamman viranomaisen puolesta.

Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät toimijoita ja tuotteita koskevat hallinnolliset päätökset tekee kukin valvontaviranomainen valvontajärjestelmänsä osalta. Päätöksen tarkastussertifikaatin todentamisesta luomusasetuksen 45 artiklassa tarkoitetussa tuotteiden tuonnissa tekee Tulli.

11 §

Valvontasuunnitelmat

Ruokaviraston on laadittava valvonta-asetuksen 109 artiklassa tarkoitettu monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma. Ruokavirasto on myös valvonta-asetuksen 109 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kansallisesta valvontasuunnitelmasta vastaava elin.

Monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman lisäksi Ruokaviraston on laadittava vuosittainen valvontasuunnitelma elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja suorittamansa valvonnan järjestämiseksi. Vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa on määritettävä tarkastusten sisältö sekä valvontakohteiden riskinarvioinnin ja suunnitelman toteutumisen arvioinnin perusteet.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston on laadittava 8 §:ssä tarkoitettua valvonnasta vuosittainen valvontasuunnitelma, jossa on määritettävä tarkastusten sisältö sekä valvontakohteiden riskinarvioinnin ja suunnitelman toteutumisen arvioinnin perusteet.

12 §

Valvonnan arviointi

Ruokaviraston on suunnitelmallisesti tehtävä tai teetettävä arvio vuosittaisten valvontasuunnitelmien mukaisen valvonnan yleisestä toteutuksesta sekä seurattava valvontasuunnitelmien noudattamista.

13 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Ruokavirasto julkaisee internetsivuillaan vuosittain raportin valvonnan tuloksista. Salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saa julkaista. Ruokaviraston on julkaistava internetsivuillaan myös raportti valvonnan arvioinnin tuloksista.

14 §

Valtuutettu tarkastaja

Ruokavirasto voi kirjallisesti nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön suorittamaan erikseen määritellyjä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä (*valtuutettu tarkastaja*). Valtuutettu tarkastaja voi tehdä Ruokaviraston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut valvontaviranomainen.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain, luomusasetuksen tai valvonta-asetuksen mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Ruokavirasto vastaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavien valtuutettujen tarkastajien koulutuksesta. Lisäksi Ruokaviraston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on valvottava valtuutettujen tarkastajien toimintaa.

Valtuutetun tarkastajan tulee toimijan niin vaatiessa esittää kirjallinen selvitys valtuutuksestaan.

15 §

Viranomaisen tarkastusoikeus ja tunnistautumaton näytteenotto

Tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus tämän lain ja luomusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säännösten täytäntöön panemista ja noudattamisen virallista valvontaa tehtäviä tarkastuksia varten päästä viljelyille ja muille alueille, tuotanto-, varasto- ja muihin rakennuksiin ja kuljetusvälineisiin sekä tarkastaa toimijan kirjanpitoa, suorittaa muita tarkastuksia ja ottaa korvauksetta näytteitä tutkimuksia varten. Toimijalle on annettava todistus näytteenotosta. Valvontaviranomaisilla ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus, sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, saada tässä laissa tarkoitettua tarkastusta ja valvontaa varten välttämättömät tiedot ja asiakirjat toimijalta.

Valvontakohteeseen, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, tarkastus voidaan tehdä luomusasetuksen 38 artiklassa ja valvonta-asetuksen 9, 10 ja 14 artiklassa viralliselle valvonnalle asetettujen vaatimusten toteuttamiseksi, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Tällaisen tarkastuksen saa tehdä ainoastaan asianomainen valvontaviranomainen.

Valvontaviranomainen saa tunnistautumatta tilata näytteitä etäviestintävälineiden välityksellä myytäviksi tarjottavista luonnonmukaisista tuotteista. Näytteitä voidaan käyttää virallisessa valvonnassa. Saatuaan näytteen valvontaviranomaisen on ilmoitettava toimijalle, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten. Toimijalla on oikeus omalla kustannuksellaan saada toinen asiantuntijalausunto näytteestä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään Suomen valvontaviranomaisten tarkastusoikeudesta, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia, jos mainitussa lainsäädännössä tai sopimuksessa oleva Suomea sitova velvoite tätä edellyttää. Valvontaviranomaisen on näissä tarkastuksissa toimittava yhteistyössä kyseisten tarkastajien kanssa.

16 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella ja Euroopan unionin tarkastajalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tarkastuksen ja valvonnan suorittamiseksi tämän lain ja 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön kannalta välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta, julkista tehtävää hoitavilta sekä toimijoilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat. Myös valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat toimijalta.

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 38 §:ssä säädetyn seuraamusmaksun määräämiseksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettu sakkorekisteristä välttämättömät tiedot sen varmistamiseksi, ettei toimijaa ole samasta rikoksesta tuomittu sakkorangaistukseen tuomioistuimessa.

Valvontaviranomaisella on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitettut tiedot maksutta ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

17 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja muille viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille salassapitosäännösten estämättä säädetään ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain (560/2021) 8 §:ssä.

Ruokavirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus saavat lisäksi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvontaa suorittaessa saatuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä ympäristönsuojelulaisissa (527/2014) tarkoitettulle viranomaiselle ympäristönsuojelua koskevia lakisääteisiä valvontatehtäviä varten.

18 §

Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja

Valvontaviranomainen saa salassapitovelvoitteen estämättä luovuttaa oma-aloitteisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle, jos tiedot

ovat välttämättömiä viranomaiselle 22 §:ssä tarkoitettua valvontajärjestelmään liittämistä varten taikka 37 §:ssä tarkoitettua toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista varten.

19 §

Virka-apu

Poliisin ja Tullin on annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua valvontatehtävän suorittamiseksi.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

Tullin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään tullilain (304/2016) 100 §:ssä.

20 §

Valvontaviranomaisen tunnusnumero

Luomusasetuksen 52 artiklassa tarkoitettu luettelo valvontaviranomaisten nimistä, yhteystiedoista ja tunnusnumeroista julkaistaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

21 §

Koneellinen allekirjoitus

Tämän lain ja 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön mukainen päätös sekä asiaan liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

3 luku

Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmä

22 §

Ilmoittautuminen valvontajärjestelmään

Toimijan on tehtävä ennen luonnonmukaisten tuotteiden saattamista markkinoille ilmoitus valvontajärjestelmään liittymisestä asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Toimijan ilmoituksessa antamien tietojen tulee olla luomusasetuksen 34 artiklan mukaiset.

Toimijaryhmän on tehtävä valvontajärjestelmään liittymistä varten ilmoitus Ruokavirastolle. Toimijaryhmän antamassa ilmoituksessa on oltava luomusasetuksen 34 ja 36 artiklassa edellytetyt tiedot.

23 §

Sertifikaatti

Toimijalle tai toimijaryhmälle, joka on tarkastettu ensimmäisen kerran ja joka täyttää 2 §:ssä tarkoitetussa EU:n lainsäädännössä asetetut edellytykset, on asianomaisen valvontaviranomaisen annettava sertifikaatti. Sertifikaatin antamisen jälkeen valvontaviranomaisen on liitettävä toimija tai toimijaryhmä luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään merkitsemällä toimija tai toimijaryhmä rekisteriin.

Jos toimija tai toimijaryhmä ei täytä 1 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä eikä sitä liitetä valvontajärjestelmään, on valvontaviranomaisen tehtävä asiasta erillinen päätös.

24 §

Sertifikaattivelvoitteesta vapautettu toimija

Luomusasetuksen 35 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu toimija on vapautettu mainitun artiklan 2 kohdassa tarkoitettusta sertifikaattivelvoitteesta edellyttäen, että toimijan vuotuisesta liikevaihdosta pakkaamattomien luonnonmukaisten tuotteiden myynti on enintään 20 000 euroa.

Sertifikaattivelvollisuudesta vapautetun toimijan on kuitenkin tehtävä ilmoitus Ruokavirastolle luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitsemistä varten luomusasetuksen 34 artiklan mukaisesti.

25 §

Ilmoitusvelvollisuus

Toimijan, toimijaryhmän tai sertifikaattivelvoitteesta vapautetun on ilmoitettava asianomaiselle valvontaviranomaiselle toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista sen varmistamiseksi, että valvontaviranomaisella on kaikki tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitettun EU:n lainsäädännön edellyttämät virallisen valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Asianomaisen valvontaviranomaisen on arvioitava, edellyttääkö toiminnan muutos uutta tarkastusta.

Sertifikaattivelvoitteesta vapautetun toimijan, jonka pakkaamattomien luonnonmukaisten tuotteiden myynti liikevaihdoltaan ylittää 24 §:n 1 momentissa asetetun vuosittaisen euromäärän, on tehtävä 22 §:n tarkoitettu ilmoitus valvontaviranomaiselle valvontajärjestelmään liittämiseksi.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun ilmoituksen tekemisestä ja sen sisällöstä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

26 §

Toimijan ja toimijaryhmän valvonta

Asianomaisen valvontaviranomaisen on tehtävä valvontajärjestelmään liitetyle toimijalle ja toimijaryhmälle valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset.

Tarkastuksen jälkeen toimijalle tai toimijaryhmälle on annettava sertifikaatti, jos toiminta täyttää tässä laissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa EU:n lainsäädännössä säädetyt vaatimukset. Jos toiminta tai tuote ei täytä säädettyjä vaatimuksia, on valvontaviranomaisen tehtävä asiasta erillinen päätös.

27 §

Valvontajärjestelmästä eroaminen

Toimijan tai toimijaryhmän, joka haluaa erota luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmästä, on ilmoitettava kirjallisesti eroamisesta asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Ilmoituksen saamisen jälkeen asianomainen valvontaviranomainen poistaa toimijan tai toimijaryhmän valvontajärjestelmästä.

28 §

Rekisteriin liittyvät vastuut

Luonnonmukaisesta tuotannosta pidetään rekisteriä. Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia, jollei jäljempänä toisin säädetä. Mainitun lain 5 §:ssä säädetään rekisteriin liittyvistä vastuista ja rekisterinpitäjistä.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen lain 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta rekisteriä pidetään alkoholilain 66 §:n nojalla. Rekisterinpitäjä on Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

29 §

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteri

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitään toimijasta seuraavat tiedot:

- 1) toimijan nimi sekä henkilö-, yritys- ja yhteisötunnus sekä muut yhteystiedot;
- 2) kiinteistötunnus ja tilatunnus;
- 3) tuotantopaikat ja yksiköt, joissa toiminta tapahtuu;
- 4) toiminnan osalta tieto siitä, millaisista toiminnoista ja tuotteista on kysymys;
- 5) maataloustuotannon osalta alueet, perus- ja kasvulohkot ja niiden pinta-ala sekä siirtymävaihe ja sen kesto;
- 6) luonnonmukaisesti sekä tavanomaisesti kasvatettavien eläinten lukumäärä tarkastusajan kohtana ja toiminnan mahdollinen kausiluonteisuus;
- 7) päivämäärä, jolloin toiminta on liitetty valvontajärjestelmään;
- 8) päivämäärä, jolloin tarkastus on tehty sekä tarkastajan tunnus;
- 9) toimijalle annettu sertifikaatti, sen päivämäärä ja kesto;
- 10) toimijalle tämän lain tai 2 §:ssä mainitun EU:n lainsäädännön nojalla myönnettyt luvat ja niiden kesto;
- 11) toimijalle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla annettujen säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuneet seuraamukset ja niiden seuranta sekä muut valvontaviranomaisen antamat toimijaan kohdentuvat huomautukset ja kehotukset sekä niiden seuranta; ja
- 12) muut valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitään toimijaryhmästä seuraavat tiedot:

- 1) toimijaryhmän nimi, yritys- ja yhteisötunnus sekä muut yhteystiedot;
- 2) toiminnan osalta tieto siitä, millaisista toiminnoista ja tuotteista on kysymys;
- 3) päivämäärä, jolloin toimijaryhmä on liitetty valvontajärjestelmään;
- 4) päivämäärä, jolloin toimijaryhmän viralliseen valvontaan kuuluva tarkastus on tehty sekä tarkastajan tunnus;
- 5) toimijaryhmälle annettu sertifikaatti, sen päivämäärä ja kesto;
- 6) toimijaryhmälle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla myönnettyt luvat ja niiden kesto;
- 7) toimijaryhmälle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla annettujen säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuneet seuraamukset ja niiden seuranta sekä muut valvontaviranomaisen antamat toimijaan kohdentuvat huomautukset ja kehotukset sekä niiden seuranta;
- 8) muut valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriin merkitään 24 §:ssä tarkoitettu sertifikaattivelvoitteesta vapautetusta toimijasta seuraavat tiedot:

- 1) toimijan nimi, henkilö-, yritys- ja yhteisötunnus sekä muut yhteystiedot;
- 2) toiminnan osalta tieto siitä, millaisista toiminnoista ja tuotteista on kysymys;

- 3) päivämäärä, jolloin toiminta on ilmoitettu;
- 4) toimijalle tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön nojalla annettujen sääntösten noudattamatta jättämisestä aiheutuneet seuraamukset ja niiden seuranta sekä muut valvontaviranomaisen antamat toimijaan kohdentuvat huomautukset ja kehotukset sekä niiden seuranta.

Toimijaan tai toimijaryhmään liittyvät henkilötiedot poistetaan rekisteristä viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimija tai toimijaryhmä on poistettu valvontajärjestelmästä, ellei ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 12 §:n mukaista perustetta tietojen säilyttämiselle ole.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tietosuojalaissa (1050/2018) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

30 §

Rekisterit lisäysaineiston ja eläinten saatavuudesta

Ruokavirasto pitää rekisteriä saatavilla olevasta luonnonmukaisen ja siirtymävaiheen lisäysaineistosta luomusasetuksen 26 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti. Ruokavirasto pitää lisäksi rekisteriä luonnonmukaisten eläinten ja luonnonmukaisesti vesiviljeltyjen poikasten saatavuudesta markkinoilla luomusasetuksen 26 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

31 §

Luettelon julkaiseminen toimijoista ja sertifikaateista

Ruokavirasto julkaisee luomusasetuksen 34 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun ajantasaisen luettelon toimijoista ja sertifikaateista. Edellä 8 §:ssä tarkoitetun toiminnan osalta ajantasaisen luettelon toimijoista ja sertifikaateista julkaisee kuitenkin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto.

4 luku

Luonnonmukainen tuotanto eräissä tapauksissa

32 §

Yksityiskohtainen kansallinen tuotantosääntö

Ruokavirasto voi hyväksyä luomusasetuksen 20 artiklassa säädettyjen edellytysten täyttyessä yksityiskohtaisen kansallisen tuotantosäännön tietyille eläinlajeille tai eläinlajiryhmälle. Hyväksytyä yksityistä tuotantoehtoaa valvotaan tämän lain mukaisesti.

33 §

Luonnonkatastrofin toteaminen ja poikkeukselliset tuotantosäännöt

Ruokavirasto voi myöntää luomuasetuksessa vahvistetuille tuotantosäännöille poikkeuksia rajoitetuksi ajaksi luomuasetuksen 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti, jos Ruokavirasto on päätöksellään virallisesti todennut luomuasetuksen 22 artiklassa tarkoitetun luonnonkatastrofin.

Ruokaviraston on välittömästi ilmoitettava myöntämänsä poikkeukset käyttäen komission sähköistä tietojärjestelmää.

34 §

Tilapäinen ainesosalupa

Ruokavirasto voi luomuasetuksen 25 artiklan mukaisesti pyynnöstä myöntää toimijalle tilapäisesti luvan käyttää muita kuin luonnonmukaista alkuperää olevia ainesosia luonnonmukaisen jalostettujen elintarvikkeiden tuotannossa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi luomuasetuksen 25 artiklan mukaisesti pyynnöstä myöntää toimijalle tilapäisesti luvan käyttää muita kuin luonnonmukaista alkuperää olevia ainesosia luonnonmukaisten alkoholijuomien valmistuksessa.

Ruokavirasto tekee luomuasetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen luonnonmukaisen jalostettujen elintarvikkeiden tuotannon osalta ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto luonnonmukaisten alkoholijuomien valmistuksen osalta.

35 §

Tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä 2 §:ssä tarkoitetussa EU:n lainsäädännössä jäsenvaltioiden päätettäväksi jätetyistä teknisistä yksityiskohdista ja seikoista.

5 luku

Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

36 §

Määräys ja kielto

Sille, joka ei noudata tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön ja niiden nojalla annettuja säännöksiä, asianomaisen valvontaviranomaisen on annettava asian laatu huomioon ottaen valvonta-asetuksen 138 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu määräys tai kielto taikka luomuasetuksen 29 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 41 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu tilapäinen kielto velvollisuuksien täyttämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määräystä, kieltoa tai tilapäistä kieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

37 §

Valvontajärjestelmään liitetyn toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen

Asianomainen valvontaviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa kokonaan tai osittain valvontajärjestelmään liitetyn toiminnan, jos toiminta on oleellisesti tämän lain tai 2 §:ssä tarkoitetun EU:n lainsäädännön vastaista eikä toimija tai toimijaryhmä ole noudattanut valvontaviranomaisen 36 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen edellyttää lisäksi, että toiminta on jatkuvaa tai toistuvaa. Toiminta on määrättävä keskeytettäväksi, vaikka epäkohta on mahdollista poistaa.

Toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista koskevaa määräystä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi. Toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös on voimassa, kunnes valvontaviranomainen toteaa, että keskeyttämisen perusteena olevat epäkohdat on korjattu.

38 §

Luomuvalvonnan seuraamusmaksu

Asianomainen valvontaviranomainen voi määrätä toimijan, toimijaryhmän tai sertifikaattivelvoitteesta vapautetun maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron seuraamusmaksun, jos:

1) toimija tai toimijaryhmä harjoittaa 22 §:ssä tarkoitettua valvontajärjestelmään liittämistä edellyttävää toimintaa ilmoittautumatta valvontajärjestelmään taikka harjoittaa toimintaa, jota ei ole merkitty toimijalle tai toimijaryhmälle 23 §:n mukaisesti annettuun sertifikaattiin;

2) sertifikaattivelvoitteesta vapautettu laiminlyö 24 §:n 2 momentin mukaisen ilmoituksen tekemisen;

3) toimija, toimijaryhmä tai sertifikaattivelvoitteesta vapautettu laiminlyö 25 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden ilmoittaa toiminnassa tapahtuneista olennaisista muutoksista;

4) sertifikaattivelvoitteesta vapautettu ei toistuvista kehotuksista huolimatta tee 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta valvontajärjestelmään liittämisestä;

5) toimija tai toimijaryhmä käyttää luomuasetuksen IV luvun merkintäsääntöjen vastaisia ilmaisuja.

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä luonnolliselle henkilölle, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai joka on samasta teosta tuomittu lainvoimaisesti rangaistukseen. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle, samasta teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua maksua koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

39 §

Internetsivuston sulkeminen

Ruokavirasto voi määrätä toimijan tai toimijaryhmän hallinnoiman tai käyttämän internetsivuston suljettavaksi, jos on ilmeistä, että sen välityksellä myytäväksi tarjottava luonnonmukainen tuote tai siitä annetut tiedot taikka toimijasta tai toimijaryhmästä annetut tiedot ovat sellaiset, että ne johtavat luonnonmukaisen tuotteen ostajaa olennaisesti harhaan taikka ovat muulla tavalla olennaisesti luonnonmukaisia tuotteita koskevan säännöksen vastaisia. Internetsivustosta on määrättävä suljettavaksi se osa, joka johdattaa luonnonmukaisen tuotteen ostajaa edellä mainitulla tavalla olennaisesti harhaan tai jossa tarjotaan myytäväksi luonnonmukaisia tuotteita koskevan säännöksen vastaisia tuotteita. Jos sivuston osan sulkeminen ei poista edellä mainittua harhaanjohtamista tai säännöksen vastaisuutta on tarvittaessa määrättävä suljettavaksi koko sivusto.

Määräys internetsivuston tai sen osan sulkemisesta voidaan antaa väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Sivusto tai sen osa on pidettävä suljettuna, kunnes Ruokavirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

40 §

Uhkasakko

Asianomainen valvontaviranomainen voi tehostaa 36 §:n nojalla annettua määräystä tai kielttoa sekä 37 §:n nojalla annettua määräystä toiminnan keskeyttämisestä tai lopettamisesta uhkasakolla. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

41 §

Luonnonmukaista tuotantoa koskevien säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta,
1) rikkoo 36 §:n nojalla annettua määräystä, kielttoa tai tilapäistä kielttoa,
2) rikkoo 37 §:n nojalla annettua määräystä toiminnan keskeyttämisestä tai lopettamisesta,
3) ei noudata valvontaviranomaisen valvonta-asetuksen 138 artiklan nojalla antamaa päätöstä poistaa viittaukset luonnonmukaiseen tuotantotapaan,
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luonnonmukaista tuotantoa koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo tämän lain tai EU:n lainsäädännön nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua määräystä tai kielttoa, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta, jos uhkasakko on tuomittu maksettavaksi.

Valvontaviranomainen voi jättää ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen.

42 §

Valtion viranomaisen suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain tai EU:n lainsäädännön nojalla suorittamasta valvonnasta perittävistä maksuista säädetään valvonta-asetuksessa. Tämän lisäksi sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992), jollei valvonta-asetuksessa toisin säädetä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonta-asetuksen 79—82 artiklan mukaisista kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määräämisestä.

43 §

Muutoksenhaku

Valvontaviranomaisen päätökseen, lukuun ottamatta 37 ja 38 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä, saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

Muutoksenhausta Tullin tämän lain nojalla tekemään päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Muutoksenhausta 40 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

44 §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos valvonta-asetuksen 140 artiklassa tarkoitettujen säännösten rikkomista koskevan ilmoituksen valvontaviranomaiselle on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

45 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Tällä lailla kumotaan luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettu laki (294/2015).

46 §

Siirtymäsäännökset

Ruokaviraston ennen tämän lain voimaantuloa luonnonmukaisen tuotannon valvontaan valtuuttamat tarkastajat voivat toimia 14 §:ssä tarkoitettuina valtuutettuina tarkastajina ilman eri valtuutusta.

Toimija, joka on hyväksytty ennen tämän lain voimaantuloa luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään, siirretään valvontaviranomaisen toimesta tämän lain 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään.

Ennen tämän lain voimaantuloa toimijalle myönnetyt luvat ovat voimassa niissä annetun määräajan tai enintään vuoden 2022 loppuun. Luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään liittämisestä koskeva ilmoitus, joka on jätetty viranomaiselle ennen tämän lain voimaantuloa, ja

muut vireillä olevat asiat on tämän lain voimaan tullessa siirrettävä käsiteltäviksi tämän lain mukaisesti.

Helsingissä 30.12.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä